

СПЕЦИФИЧНОСТИ РАДА У ПРВОМ РАЗРЕДУ ОСНОВНЕ ШКОЛЕ У СЕОСКИМ И ГРАДСКИМ ШКОЛАМА

Марко Богичевић¹

Апстракт: У основним школама у Републици Српској први разред, такозвани припремни разред, гдје дјеца умјесто са седам полазе са шест година, уведен је 1998/99. године са циљем да се наш образовни систем приближи европским стандардима. Основна функција Наставног плана и програма, те садржаја који се реализују у првом разреду основне школе у Републици Српској, јесте да дјеци олакша и учини што природнијим прелазак из породичног живота у школу, да убрза сам процес адаптације новим условима живота и рада и да постепено, уважавајући узрасне карактеристике шестогодишњака, уведе дјецу у цјеложивотни процес учења. Сам процес усвајања знања у првом разреду је другачије конципиран у односу на остале разреде те ослоњен на лична искуства која се систематизују кроз даље школовање. Од усвајања теоретских знања у овом узрасту је доста битнији опити развој социјалних и интелектуалних компетенција и способности, сазнајних интересовања, способности посматрања, анализирања, поређења и уопштавања свега онога што дијете запажа у својој околини.

Кључне ријечи: први разред, основни принципи рада, специфичности рада у првом разреду

Увод

Реформа образовања, која је у Републици Српској спроведена школске 1998/1999. године, имала је за циљ да се помјери старосна граница дјече за полазак у школу са 7 на 6 година. Овом реформом наша школа је имала за циљ да се приближи европским стандардима у образовању. Основна функција садржаја у првом разреду основне школе прописана Наставним планом и програмом јесте да се дјеци што више олакшају сам полазак у школу и адаптација на школско окружење, као и сам процес социјализације.

“Настава је васпитно – образовни процес заснован на друштвено одређеним циљевима и задацима који се остварују на дидактички обликованим садржајима, кроз разноврсне облике и методе и помоћу различитих средстава. То је плански организован васпитно-образовни процес којим руководи наставник чији је задатак да помаже ученицима да стичу знања, вјештине и навике и да се развијају као личности.“ (Симеуновић, Спасојевић, 2009).

Поред много разлика које карактеришу први разред једна од њих је и та да је први разред базиран на предметним подручјима у односу на остале разреде у разредној настави. Такође, велики акценат је стављен и на игру као неодвојиви фактор у развоју личности дјече и стицању и проширењу нових знања.

¹ e-mail: markobogicevic372@gmail.com

Учитељ има кључну улогу у самом поласку дјетета у школу, а то је првенствено да створи позитивну атмосферу у разреду која ће подстицајно утицати на дјецу, како у погледу усвајања знања тако и у развоју унутрашње мотивације код дјете, мишљења и саме социјализације. „Потребно је да ученици имају унутрашњу мотивацију, морају преузимати одговорност за своје поступке и морају се договарати.“ (Ивошевић, 2013).

Рад у првом разреду има мноштво специфичности јер учитељ мора да упозна личност сваког ученика и да на основу тога планира како и на који начин ће реализовати наставе и да испоштује три аспекта дјечије личности – когнитивну, афективну и психомоторну. Ипак, рад, како у првом тако и у осталим разредима, итекако зависи од средине у којој се школа налази, односно, у зависности од тога да ли се настава реализује у градској или сеоској средини. Постоји много фактора који утичу на разлике у раду у различитим срединама што ће већ бити споменуто даље у раду.

Циљеви и задаци у првом разреду

Прије самог формулисања циљева и задатака у првом разреду основне школе у Републици Српској главна замисао је била да се успостави флексибилан оквир и одговарајућа унутрашња хијерархија те квалитетна организација и хармонија циљева и задатака. Приликом формулације циљева и задатака велики значај је дат не само глобалном циљу, већ и посебним циљевима учитеља, школи и задацима које је потребно реализовати у оквиру сваког предметног подручја.

Глобални циљ прописан Наставним планом и програмом којег би било пожељно реализовати у првом разреду јесте „цјеловит развој свих потенцијала дјетета до личног максимума, уважавајући индивидуалност и урођене склоности у сваком од аспеката развоја (интелектуалном, социјално-емоционалном и физичком развоју, развоју говора, изражавања, стварања), поштујући, при томе, актуелни ниво и темпо напредовања који је дијете већ достигло, са изразитом оријентацијом на усавршавање свих домета у зони ближег развоја, кроз непосредно искуство, игру и игралике активности, без присиле и наметања, у посебној, намјенски структурираној и креираној радној средини, и пријатној атмосфери.“ (Наставни план и програм, 2014).

Свако предметно подручје у првом разреду има своје циљеве које би требало реализовати. Неки од циљева предметног подручја *Моја околина* су: цјеловит развој дјечјег потенцијала и радозналости кроз активан однос и комуникацију са средином која га окружује, уз уважавање индивидуалности ученика, те оспособљавање за посматрање спољашњих карактеристика предмета, процеса и појава; развијање, његовање и испољавање личног става и мишљења, те практичне примјене знања; развијање отворености према идејама других, међусобне сарадње, те комуникације са вршњацима и одраслима у социјалном окружењу; развијање културних, радних и хигијенских навика, еколошке свијести и културе као и свијести о сопственом идентитету и поштовању самог себе; оспособљавање за културну комуникацију са одраслима и вршњацима у социјалном окружењу и подстицање развоја социјалне интелигенције (Наставни план и програм, 2014).

Циљеви предметног подручја *Говор, изражавање, стварање* су следећи: овладавање основним законитостима српског књижевног језика на којем ће се ученици усмено и писмено правилно изражавати; оспособљавање ученика за језичку комуникацију која им омогућава да овладају садржајима свих наставних предмета и укључивање у цјеложивотно учење; развијање менталних и социјално-емоционалних способности коришћења језика и говора као начина изражавања мисли и осјећања; оспособљавање ученика за примјену различитих ликовних и

језичких форми изражавања осјећања и идеја; стицање знања о различитим вриједностима умјетничке традиције и културе свог и других народа; развијање графомоторике и правилно исписивање штампаних слова ћирилице; поступно и систематично увођење у свијет књижевности; развијање маште у говорном стваралаштву (Наставни план и програм, 2014).

Ритмика, спорт, музика као треће предметно подручје, али не мање битно у првом разреду основне школе, такође има своје циљеве које би било пожељно реализовати: цјеловит развој свих потенцијала ученика уважавајући урођене склоности, поштујући индивидуални темпо напредовања са изразитом оријентацијом за примјену моторичких знања која омогућавају самостално тјелесно вјежбање; развој способности цјеловитог доживљавања игре, пјесме, кретања, плеса коришћењем могућности свог тијела као инструмента изражавања покретом, његовог правилног држања, грациозности у ходању, љепотом и складношћу покрета оплемењеног музиком; здраво, физички добро и складно развијено дијете; формирање и учвршћивање способности овладавања простором кроз кретање у њему, које је координирано складно, грациозно, уравнотежено и ритмично; развијање здравствених и хигијенских навика ради ефикасног јачања и очувања здравља, повећања отпорности организма на неповољне утицаје средине и штетности савременог начина живота и рада (Наставни план и програм, 2014).

Основни принципи рада у првом разреду

Без обзира на узраст или предмет у наставном процесу потребно је испоштовати основне принципе предвиђене за одређени разред. „Дидактички принципи су општи захтеви којих се обавезно и без изузетака придржавају наставник и ученици у реализацији наставног процеса. Као и принципи других делатности, и дидактички принципи не трпе изузетке, за разлику од правила у којима су увек дозвољени изузеци“ (Продановић, Ничковић, 1988).

За што бољу организацију наставног процеса у првом разреду предвиђени су сљедећи принципи:

Доминација игре – она има за циљ подстицање развоја когнитивних способности у складу са карактеристикама развоја, развој говора и социјално-емоционалног развоја током реализације активност у групи уз константно кориштење различитих дидактичких материјала и средстава који су најприје примјерени ученицима првог разреда.

Флексибилна, вишеизворна стратегија учења и сазнавања,

Разноврсна верификација и евалуација напредовања дјете, али без бројчаног оцјењивања што је велики плус, јер су избјегнути страх и фрустрација од оцјене. Из тог разлога се управо примјењује описно оцјењивање у виду мишљења учитеља. Оно што је најважније јесте да се не врши међусобно поређење међу дјецом из разлога што је свако дијете индивидуа за себе а исходи учења и постигнути резултати се искључиво упоређују са раније стеченим знањем.

Уважавање интереса дјете за рад и учење – организација учења која подразумијева откривање нових мотива за информацију о предмету сваке активности, класификације те вјежбање док год постоји интересовање дјете за рад. Уважавање „интереса дјете“ често захтијева и планско активирање воље за обављање неке активности те „покретање“ афинитета у виду краткорочног или дугорочног интереса дјете.

Подришка процесу учења са много једноставних дидактичких средстава: примјена једноставнијих дидактичких средстава који су, првенствено, погодни за руковање од стране ученика, који имају своју сврху, те свакако кориштење одговарајућих уџбеника и додатних приручника и наставних материјала.

Активна сарадња породице и школе – подразумијева активно укључење родитеља у читав процес васпитања и образовања дјетета. Основне идеје овог програма би биле тешко оствариве без активније улоге саме породице (Ћурчић, 2006).

Наведене принципе би итекако требало спровести у настави и раду са првацима, без обзира на околности у којима се настава реализује. Ипак, уколико учитељ нема одговарајуће услове за реализацију и примјену истих то отежава поштовање свега наведеног. Први разред је сам по себи специфичан што се организације тиче и итекако се разликује од традиционалног приступа. Да би игра доминирала као сазнавајући фактор и облик који има за циљ да дијете усвоји одређене садржаје наставник мора бити изузетно способан и вољан да све садржаје који га чекају у раду са осталим разредима у комбинованим одјељењима, у сеоским школама, усклади са наставним садржајима у старијим разредима. У тзв. “чистим” одјељењима игра се може користити у разним садржајима и облицима.

Такође, није једноставно уважити све дјечије интересе за рад и учење у првом разреду у сеоској школи из истог разлога – јер се у комбинованом одјељењу налази одређени број ђака који похађају различите разреде и сваког од њих би требало уважити и испоштовати, што није увијек изводљиво.

Подршка развоју ученика првака употребом различитих дидактичких средстава није увијек могућа управо због саме средине у којој се сеоске школе налазе и углавном оскудијевају са мноштвом различитих дидактичких материјала који олакшавају наставни процес.

Специфичности рада у првом разреду

Дакле, рад у првом разреду је карактеристичан по одређеним специфичностима и у много чему се разликује од осталих разреда. „Цјелокупна дидактичко-методичка концепција и стратегија рада са шестогодишњацима, као и избор и класификација садржаја учења, потпуно се разликује од рада са дјецом у осталим разредима. Сви циљеви и задаци рада заснивају се на већ усвојеним знањима и стеченим способностима, а присутна је интенција подстицања и култивисања разноврсних интересовања дјете, њиховог физичког, когнитивног, емоционалног и психосоцијалног развоја. У раду са првацима максимално се искључује фронтални облик рада, а првенствено се поштују дјечји интереси за активности у малим групама. Трајање активности је потпуно флексибилно и зависи од интересовања дјете. То је потпуно другачији концепт учења и поучавања у односу на класичну наставу што је предност.“ (Ћурчић, 2006)

Узрасту дјете је прилагођен и наставни план а он подразумијева трочасовни боравак дјете у школи. У овом временском периоду планирано је да се реализују три до четири активности у трајању од 20 до 30 минута, а итекако је важно да се води рачуна о измјени тих активности и поштовању психосоцијалног развоја дјетета. Наставни програм је конципиран тако да наставни предмети нису издиференцирани као у осталим разредима, већ су наставни садржаји класификовани у три предметна подручја (*Моја околина, Говор, изражавање, стварање и Ритмика, спорт, музика*).

У оквиру сваког предметног подручја обавезно је реализовати између 60 – 70% обавезних наставних садржаја (то значи да је потребно да им наставник посвети пажњу због њиховог развојног значаја, а не у смислу да су дјета обавезна да их усвоје) и 30 – 40% селективних наставних садржаја.

Учионица у којој се реализује наставни процес у првом разреду је специјализована за рад и намјештај је прилагођен дјечјем узрасту. Распоред намјештаја у учионици је прилагођен активностима и садржајима који су прописани Наставним планом и програмом.

Када је у питању учионица у којој се реализује наставни процес у првом разреду она је специјализована а комплетна опрема је прилагођена узрасту ученика. Намјештај и опрема су прилагодљиви и универзални како би се свака активност могла добро реализовати, са одговарајућим слободним простором за кретање и рад малих група. Све наведено се управо постиже дизајнирањем лако прилагодљивих „центара за учење“ који су просторно дефинисани и омеђени тако да омогућавају концентрацију пажње и постизање максималних интересовања за наставне садржаје.

Дидактичко-методичка организација наставног процеса у првом разреду изгледа овако: Активност почиње фронтално „у кругу“ и траје 10 – 15 минута. Тада се дјеца уводе у радни дан, истиче се централна тема, дијели се радни материјал и нуди се програм рада у центрима за учење. Различите активности везане за тему коју је потребно реализовати настављају се у центрима за које се дјеца одређују према интересу, а које трају 20 – 30 минута. Након тога, дјеца мијењају центар и тако редом, док не прођу кроз све креиране центре за учење. Настава је интегрисана и једна централна тема започиње се у кругу, наставља у центрима и завршава на крају дана опет у кругу, гдје се врши процјена рада и презентују резултати активности у свим центрима. У учионици треба да има 5 – 6 центара у којима дјеца изводе оне активности које центар захтијева (цртају, боје, слажу, граде, причају, конструишу, истражују, креирају итд.). Према потреби учења или због слабљења интереса дјецe, центри се повремено мијењају, креирају нови, који морају бити занимљиви, морају привући пажњу дјецe. У току једног дана треба да се реализују једна до вије активности које су посвећене социјалном окружењу и природи, једна-двје посвећене развоју говора, комуникације и стваралаштва, једна до двије обавезно посвећене спорту и музици, свакодневно, у краћем трајању. Пожељно је да дјеца често, скоро свакодневно, бораве напољу на свјежем ваздуху, у парку, на игралишту, у учионици у природи и да се дио активности реализује тамо (Ћурчић, 2006).

Када говоримо о величини одјељења, тај број може да се креће од 20 до 25 ученика, јер дјецу овог узраста с обзиром на развојне карактеристике не би било могуће контролисати те организовати рад који треба да буде прилагођен играоничком начину учења уколико би група дјецe била превелика. Искуства учитеља су до сада показала да је рад у прекобројним одјељењима изузетно тежак.

Трајање школске године за ученике првог разреда, исто као и за све остале ученике је 36 недјеља, што је 180 радних дана, плус двије недјеље за празнике, школу у природи или неки други облик активности примјерен овом узрасту (углавном су то честе посјете институцијама и објектима у непосредној околини, релативно дуже одвајање од родитеља у „школи у природи“ или тзв. зимовање и љетовање.)

Учионица у којој се реализује наставни процес у првом разреду је специјализована, а комплетна опрема треба да буде прилагођена узрасним карактеристикама дјетета. Намјештај и опрема су прилагодљиви и универзални како би се свака активност могла добро реализовати са одговарајућим слободним простором за кретање и рад малих група. Све наведено се управо постиже дизајнирањем лако прилагодљивих „центара за учење“ који су просторно дефинисани и омеђени тако да омогућавају концентрацију пажње и постизање максималних интересовања за наставне садржаје.

У зависности од средине у којој се школа налази и сам рад наставника разредне наставе се помало разликује у првом разреду. То у много чему зависи од тога да ли је школа смјештена у сеоској или градској средини, у којој мјери је та средина урбанизована и чиме све школа располаже. Многи аутори који су истраживали и упоређивали разлике у раду у сеоским и градским школама дошли су до закључка да разлике ипак постоје. Оне су евидентне углавном у опремљености учионица у сеоским срединама, како намјештајем тако и разним дидактичким материјалом неопходним за што квалитетнију реализацију наставе и остварење циљева прописаних наставним планом и програмом.

Кљајчић (2015) се бавила улогом учитеља у првом разреду основне школе као неко ко обликује позитивну радну атмосферу која ученике подстиче на рад и учење. Учитељ је, без обзира на околности у којима ради, најважнији фактор који ће дјечи омогућити да се настава што квалитетније реализује. Дјеца се у првом разреду најприје морају осјећати сигурно, а на то утиче много различитих фактора. Учитељица мора знати да разопвара са дјецом и мора водити наставу без присиле. Учитељица мора успоставити такву климу која омогућава да се задовоље физиолошке и психичке потребе ученика, без обзира на услове у којима се реализује настава.

Анић (2010) је испитивао утицај средине у којој се школа налази на школски успјех ученика. Фактори који утичу на школски успјех дјетета су: личне особине ученика, материјално-финансијске и услови живота у породици и широј друштвеној заједници. Као релевантан фактор успјеха може се сматрати и: школска зграда, величина разреда, методе школске организације и наставе.

Оно што је карактеристично за сеоске школе је да дјеца, након што заврше првих пет разреда у разредној настави, своје школовање завршавају у градским школама. У сеоским школама се углавном формирају одјељења од једног разреда, на јефтинији начин се долази до школског простора, рационалније се користи наставнички кадар, а све то у некој мјери може утицати на школски успјех. Кад је у питању рад са првацима у сеоским школама наведене околности имају више недостатака него предности. Дијете које се први пут сусреће са школом и наставним процесом, уколико нема добре услове за наставу и ако уз то учитељ није спреман да се максимално посвети како наставним садржајима, тако и социјализацији ученика, ова дјеца ће кроз даље школовање имати проблем адаптације и прилагођавања.

Патуљасте школе и комбинована одјељења, по Симеуновићу и Спасојевићу (2009), су школска реалност којој се посвећује мало пажње у односу на објективне потребе и интересовања школске праксе. Они смтрају да ова ситуација постаје још далекосежнија у деветогодишњој, реформисаној школи у коју се у систем образовања укључују „шестогодишњаци“, посебно са програмима који прилично радикално напуштају традиционалистичку програмску оријентацију и још више традиционалистичком начину рада.

„Заснивање програма на доминацији игре и кориштење игре као образовног потенцијала у предшколским програмима раног учења, скоро да је „природна, обавезујућа и незаобилазна“ с једне стране, док је у млађем школском узрасту само спорадично присутна, и то само у неким видовима, односно, највише зависи од личних афинитета учитеља, најчешће су потцијењене и занемарене могућности игре, с друге стране, што, врло вјероватно, може још више отежати организацију комбинованих одјељења, иако нема логичнијег рјешења за патуљасте школе без укључивања шестогодишњака у комбинована одјељења.“ (Симеуновић, Спасојевић, 2009)

Оно што је свакако карактеристично за рад са првацима у сеоским школама јесте да је рад у комбинованом одјељењу и укључивање шестогодишњака у читав тај концепт рада итекако

отежавајући првенствено за учитеља, из разлога што се у тој групи окупљају дјеца различитог узраста и углавном великих индивидуалних разлика у погледу развојних могућности. Пошто је програм првог разреда, као што је поменуто, заснован на доминацији игре и мотивима који омогућују превазилажење оних очекиваних и просјечних могућности дјетета, учење је усмјерено ка „зони ближег развоја“, изглед и функције учионице су потпуно другачије замишљени, потпуно нови приступ школској клими у интерперсоналним односима и из тог разлога је тешко замислити такву комбинацију са старијим разредима у једној учионици.

И још једна од специфичности рада у првом разреду јесте да, када говорио о комбионованим одјељењима која се углавном налазе у сеоским школама, увођење иновација у ову врсту наставе је више него пожељно. „Овакав начин рада уноси темпо и динамику у наставу, ученицима је много интересантније радити у условима у којима наставник не диригује и не наређује већ само усмјерава и посматра ученике. У традиционалној настави наставник је тај који поставља своја правила, о свему одлучује сам без сарадње са ученицима, док у иновативним односима наилазимо на сарадњу, демократичност и пружање могућности ученику да одлучује. Комбиновано одјељење је састављено из најмање два или више разреда, ако сваки разред посматрамо као групу, радићемо иновативно. Такав начин рада олакшаће наставнику посао уколико адекватно запосли ученике и припреми довољно материјала за рад те омогући ученицима да кооперативно сарађују и напредују.“ (Илић, Ђерманов, Марић, 2017).

Закључак

Први разред основне школе у Републици Српској је потпуно другачије конципиран од првог разреда који се некада реализовао. Рад са дјецом у првом разреду је веома специфичан јер се методичко-дидактичка организација потпуно разликује у односу на рад у осталим разредима у разредној настави. Наглашено је поштовање дјечјих интереса и њихових узрастних карактеристика, садржаји учења су другачије класификовани, интерактивно учење и игра су доминантни у овом узрасту гдје се на прво мјесто стављају индивидуалне могућности дјетета. У првом разреду деветогодишњег основног школовања долази до раскида са фронталним обликом рада, доминирају индивидуални, рад у групама и паре те рад у центрима. Оцјењивање није бројчано него описно. Специфичност рада са шестогодишњацима се огледа и у опремљености учионице те прилагођавању намјештаја физичким и узрастним карактеристикама дјеце.

Рад у првом разреду се у сеоској и градској средини итекако разликује и има своје специфичности. Као што је речено, рад у првом разреду је другачије конципиран од осталих разреда и одступа од традиционалног приступа настави, а пошто је другачији, његова реализација у сеоским школама није могућа у потпуности. Школе које се налазе у сеоским срединама углавном похађају ученици којима се настава одржава у комбионованом одељењу. Први разред захтијева мноштво различитих дидактичких материјала и средстава са којима доста подручних школа оскудијева. Игра као један од битних фактора учења не може да се употребљава из разлога што се не ради о „чистим“ одјељењима. Реализовати наставу у првом разреду у градским школама је знатно лакше, првенствено, због опремљености учионице свим потребним материјалима као и прилагођености услова школе дјечјим психофизичким потребама.

Литература

- Анић, Ј. (2010). Ученици са села и ученици из града. Бјеловар, Хрватска.
- Дмитровић, П. (2004). Усавршавање наставника – књига прва. Бијељина: Педагошки факултет
- Ивошевић, А. (2013). Креативне технике у разредној настави. *Дипломски рад*. Осиек: Филозофски факултет.
- Каменов, Е. (1983). Интелектуално васпитање кроз игру. Београд: Завод за уџбенике и наставна средства.
- Каменов, Е. и Спасојевић, П. (2003). Методика наставе рада – приручник за учитеље у основној школи. Источно Сарајево: Завод за уџбенике и наставна средства.
- Каменов, Е. и Спасојевић, П. (2012). Методика васпитно – образовног рада са млађим школским узрастом у припреми дјеце за школу. Источно Сарајево: Завод за уџбенике и наставна средства.
- Каменов, Е. и Спасојевић, П. (2013). Прва књига за први разред основне школе. Источно Сарајево: Завод за уџбенике и наставна средства.
- Каријашевић, Ј. (2013). Изазови учитеља у раду са даровитом дјецом. *Часопис за одгојно – образовну теорију и праксу*. Сарајево: Филозофски факултет.
- Колудровић, М. (2010). Поттицање ученика на креативно мишљење у савременој настави. Свеучилиште у Сплиту: Филозофски факултет.
- Кљајчић, А. (2015). Самопроцјена у првом разреду основне школе. Загреб.
- Милаг, Ј. (2005). Основе методологије истраживања. Загреб: Школска књига.
- Милић, А. (2010). Социјализација младих у сеоској и градској породици за радне улоге у друштву. Загреб.
- Наставни план и програм за основно образовање и васпитање (2014). Источно Сарајево: Завод за уџбенике и наставна средства. Република Српска, Министарство просвјете и културе, Републички педагошки завод.
- Пердан Илић, М., Ђерманов, Ј., Марић, Д. (2017). Иновирање наставе у комбинованим одјељењима. Нови Сад: Филозофски факултет. Нова школа број XII (1), стр.169-178
- Продановић, Т. и Ничковић, Р. (1988). Дидактика за трећу годину педагошке академије. Завод за уџбенике и наставна средства – Београд, Београд.
- Роквић, С. и сар. (2003). Модели радионица за интерактивно учење у основној школи. Српско Сарајево: Завод за уџбенике и наставна средства.
- Рајчевић, П. (2014). Специфичности наставног рада учитеља у комбинованом одељењу. Призрен-Лепосавић: Учитељски факултет. *Зборник радова Учитељског факултета*. стр.41-55.
- Спасојевић, П. (2011). Породична педагогија и одговорно родитељство. Бања Лука: Издавачко предузеће „Нова школа“. Универзитет у Источном Сарајеву, Педагошки факултет у Бијељини.
- Симеуновић, В. и Спасојевић, П. (2009). Савремене дидактичке теме. Бијељина: Педагошки факултет.
- Томашевић, С., Хорват, Г. и Леутар, З. (2016). Интензитет стреса код учитеља. Загреб: Катедра за социјални рад Филозофског факултета.
- Ђурчић, М., Ждерић, М. (2000). Методика наставе природе и друштва. Бијељина: Учитељски факултет.

Ђурчић, М. (2006). Методичка и организациона структура наставе природе и друштва. Источно Сарајево: Завод за уџбенике и наставна средства.

Хасанагић, А. (2015). Психолошке основе припреме дјеце за школу. Сарајево: Центар за напредне студије).

Шилковић, Ж., Рајић, В. и Бертић, Д. (2016). Разлике у транзитивном провјеравању ученика првог разреда градске и сеоске средине. Свеучилиште у Загребу: Учитељски факултет.

Marko Bogićević

SPECIAL FEATURES OF WORK IN FIRST CLASS OF PRIMARY SCHOOL IN RURAL AND CITY SCHOOLS

Abstract: In elementary schools in the Republic of Srpska, the first grade, the so-called preparatory class where children instead of seven started at the age of six, was introduced in 1998/99 with the aim of bringing our educational system closer to European standards. The basic function of the Curriculum in the first grade of the primary school in the Republic of Srpska is to make it easier for children to make the natural transition from family life to school, to speed up the process of adaptation to new living and working conditions and according to the age characteristics of six-year-olds, to gradually introduce children into a lifelong learning process. The process of adopting knowledge in the first grade is differently conceived in relation to other classes and relies on personal experiences that are realized through further education. Since the adoption of theoretical knowledge at this age, the general development of social and intellectual competences and abilities, cognitive interests, ability to observe, analyze, compare and generalize everything that the child perceives in his environment is much more important.

Keywords: first class, basic principles of work, special feature of work in the first class